

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES

QUEIXA RELATIVA AL DRET A LA IGUALTAT I A LA DIVERSITAT (PREVENCIÓ I SEURETAT)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 26 de setembre de 2023, el ciutadà va presentar una queixa en aquesta Sindicatura, a través de l'Oficina per la No Discriminació (OND), en què exposava el següent:

- El dia 14 d'abril de 2023, al voltant de les 23.30 hores, ell i un grup de cinc amics, tots d'origen àrab, es trobaven a la plaça de Castella al costat d'unes terrasses de bar en funcionament. En aquell moment, dues patrulles de la Guàrdia Urbana de Barcelona (GUB) van intervenir i els van denunciar per fer soroll i beure alcohol a la via pública, conducta que negaven, ja que en aquell moment estaven en període de Ramadà. Fruit de la intervenció, els agents els van demanar que s'identifiquessin.
- Davant l'actitud amenaçant dels agents, van començar a gravar l'actuació amb un telèfon mòbil, fet que va agreujar l'actitud dels agents fins al punt de reduir-los per identificar-los. Aportaven un vídeo en el qual l'agent diu "si no te identificas tendré que usar la fuerza para hacerlo yo", i darrere hi apareixia un altre agent fent-ho amb un altre dels joves.
- Els van treure els telèfons mòbils de les mans amb agressivitat, van esborrar els vídeos i els van requisar un dels aparells mòbils.
- Després d'una setmana acudint a diferents comissaries de la GUB en busca de l'aparell, el seu propietari va decidir posar una denúncia al Cos de Mossos d'Esquadra, adjuntant la factura de compra del telèfon. Aquell mateix dia va aparèixer el telèfon en una comissaria de la GUB.
- Com a resultat de la intervenció, se'ls va imposar diverses multes que consideren una represàlia per la seva oposició al tracte rebut. Les multes són relatives a infraccions de la Llei orgànica de protecció de la seguretat ciutadana, per una presumpta manca de respecte i consideració d'un cos de seguretat en exercici de les seves funcions i per la presumpta vulneració de

l'Ordenança d'ús de les vies i els espais públics, per dur a terme actes o fer sorolls que pertorbin el descans del veïnat. Des de l'OND s'està acompanyant els joves en la tramitació dels recursos administratius contra els procediments sancionadors.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va considerar convenient dirigir-se a l'**Àrea de Prevenció i Seguretat** per tal de conèixer les intervencions fetes en relació amb la queixa presentada.

El dia 13 de desembre de 2023 es va sol·licitar a aquest organisme la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Resposta dels òrgans afectats

El dia 8 de gener de 2024, aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada. L'escrit exposa les actuacions policials dutes a terme arran de la intervenció objecte de la queixa.

CONSIDERACIONS

1. Motivació de la intervenció policial

Segons informa el consistori, s'ha comprovat la base de dades de registre d'incidents de la Sala Conjunta de Comandament (SCC) i s'ha verificat que, cap a les 1.00 hores, diverses patrulles dels Mossos d'Esquadra i de GUB es van personar a la plaça de Castella arran de la trucada d'una ciutadana que advertia de la presència d'un grup de més de cinquanta persones que estaven ocasionant molèsties per soroll i consumint begudes alcohòliques a la via pública.

Fonts policials apunten que, com a resultat d'aquesta operació conjunta dels dos cossos policials, entre les 1.00 i les 1.30 hores, es van imposar vint denúncies administratives per infracció de diversos preceptes legals, principalment relacionats amb l'Ordenança de mesures per fomentar i garantir la convivència ciutadana a l'espai públic.

Aquesta informació no concorda amb la versió exposada per l'interessat, segons la qual la intervenció policial es va dur a terme al voltant de les 23.30 hores, quan un grup de cinc persones es trobava en aquella plaça.

2. Prevalença de la versió dels agents quan és contrària a la que ofereixen les persones afectades per una intervenció policial

La Sindicatura de Greuges constata que la majoria de les queixes referides a un tracte inadequat per part dels agents de la GUB es tanquen amb el pronunciament que no es pot provar el tracte denunciat per part de la ciutadania.

En aquest cas, la persona interessada ha facilitat dos vídeos que recullen uns breus fragments de la intervenció policial. Tot i això, de la seva visualització no es pot extreure el context en el qual es van produir els fets. Així mateix, es detecta una situació de tensió, però no se'n desprèn un tracte inadequat per part dels agents policials que hi intervenien.

Per tant, no són suficients per desvirtuar la **presumpció de veracitat** reconeguda, tant a la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques (art. 77.5), com a la Llei orgànica 4/2015, de 30 de març, de protecció de la seguretat ciutadana (art. 52). Segons aquesta llei, les denúncies formulades pels agents de l'autoritat en exercici de les seves funcions que haguessin presenciats els fets constitueixen prova suficient, sens perjudici que es puguin aportar proves clares i objectives en contra.

Així mateix, des de la Unitat de Deontologia i Afers Interns (UDAI) de la GUB, encarregada d'investigar possibles supòsits de desviació en l'actuació policial, s'han realitzat actuacions i no ha comprovat els fets que denuncia l'interessat. Per aquest motiu ha arxivat les actuacions.

Malgrat el que s'ha exposat, la Sindicatura de Greuges de Barcelona considera del tot necessari recordar a la policia l'obligació que té d'observar, en tot moment, un tracte correcte i atent amb la ciutadania, a la qual ha de procurar auxiliar i protegir sempre que les circumstàncies ho aconsellin, i proporcionar-li informació completa i tan àmplia com sigui possible sobre les causes i la finalitat de les seves intervencions. Aquesta obligació està recollida a la Llei 16/1991, de 10 de juliol, de les policies locals (art. 10.2.b), que considera com a falta lleu la incorrecció envers la ciutadania.

Així mateix, al llarg d'aquests darrers anys, la Sindicatura ha recomanat diverses vegades dotar els i les agents de la GUB de càmeres unipersonals en els uniformes per tal de poder enregistrar les actuacions, i que les gravacions puguin servir de prova en les més controvertides, com podria ser aquest cas.

3. La identificació policial de persones en l'espai públic

La persona interessada qüestionava la praxi en la identificació policial de què va ser objecte i que es va dur a terme en l'espai públic.

Primer de tot, hem de dir que **la identificació de persones és una actuació policial que, de per si, incideix en els drets fonamentals** reconeguts en els articles 18.1 i 10.1 de la Constitució espanyola i que afecta al dret a la intimitat personal. Per tant, és inevitable que una actuació policial d'aquest tipus suposi un conflicte entre els drets fonamentals de la persona i l'actuació policial en compliment de les funcions que té encomanades.

La identificació de persones en llocs públics es regula a l'article 16 de **la Llei orgànica 4/2015, de 30 de març, de protecció de la seguretat ciutadana (LOPSC)**, que legitima els agents policials per a la pràctica d'identificacions a la via pública. Tanmateix, **ho limita únicament a dos supòsits**, entre els quals hi ha el supòsit que existeixin indicis de participació en la comissió d'una infracció, com podria ser el cas objecte d'estudi.

Ara bé, segons manifesta l'interessat, davant la negativa a identificar-se els agents van amenaçar d'utilitzar la força. Convé recordar que, d'acord amb el que preveu el mateix article 16 de la LOPSC, **si la persona es nega a identificar-se, els agents li podran demanar que els acompanyi a les dependències policials més pròximes** per tal de fer-ho. No sembla que aquesta opció s'hagi aplicat. Tampoc consta que els agents denunciessin la negativa a identificar-se, reconeguda com a infracció greu a l'article 36 de la LOPSC.

En qualsevol cas, convé recordar que, en la mesura que sigui possible, els cossos policials que operen al territori català han de tractar de resoldre les situacions de conflicte a través de la mediació, del diàleg i d'altres mètodes de resolució que no impliquin l'ús de la força, tal com preveu l'Acord Gov/25/2015, de 24 de febrer, pel qual s'aprova el Codi d'ètica de la policia de Catalunya (art. 38).

4. Decomís del telèfon mòbil d'una de les persones que va ser objecte de la intervenció

Una altra qüestió que plantejava la persona interessada era el decomís del seu telèfon mòbil per part dels agents policials, així com la manca d'informació sobre la seva ubicació i els tràmits a efectuar a fi de recuperar-lo.

Segons manifesten els responsables municipals de la GUB, no s'han trobat dades relacionades amb el telèfon mòbil al qual es refereix l'interessat. En aquest punt és important destacar que els agents policials, en cas de decomís, s'han de cenyir al

procediment operatiu de gestió del material comissat procedent d'intervencions dels agents a la via pública.

Aquest procediment operatiu estipula que cal estendre la corresponent acta amb els elements decomissats. Les dades del material retirat s'han d'introduir en una aplicació. A més, s'ha d'informar la persona interessada que, a partir del vuitè dia natural de la intervenció, pot passar per l'Oficina d'Informació i Tràmits de la GUB per recuperar l'objecte decomissat, sempre que acrediti la seva titularitat mitjançant la factura amb tots els requisits legals.

Per aquest motiu, i sense posar en dubte la versió que ofereix l'interessat, sorprèn que no consti en l'aplicació corresponent el decomís de l'aparell telefònic. Això significaria que l'agent policial hauria practicat el decomís sense seguir el procediment establert i, si hagués estat aquest el cas, no s'hauria pogut fer la traçabilitat i pràcticament hauria estat impossible la recuperació de l'aparell de telefonia decomissat.

5. El tracte dispensat pels agents policials a persones racialitzades

Pel que fa a la possible motivació racial que al·lega el promotor de la queixa, aquesta Sindicatura ja s'hi ha referit en altres ocasions, amb motiu d'altres queixes. En aquest punt és convenient recordar que la policia desenvolupa una tasca important en la lluita contra el racisme i la discriminació, perseguint aquestes conductes i vetllant per la seguretat en una societat diversa, amb respecte als drets humans.

En aquesta línia, tant la LOPSC com el Codi d'ètica de la policia de Catalunya recullen com a principis rectors de l'acció dels poders públics en relació amb la seguretat ciutadana els principis **d'igualtat de tracte i no-discriminació en l'exercici de les potestats i facultats reconegudes per la Llei**.

Malgrat això, en circumstàncies com la que és objecte d'estudi, la Sindicatura detecta un problema de confiança de la ciutadania en l'actuació dels cossos policials, quan en les intervencions hi ha persones de perfil racialitzat o de col·lectius minoritaris.

Per garantir que la funció policial es desenvolupa amb total neutralitat, la GUB disposa de controls interns que investiguen possibles supòsits de discriminació per part dels agents del cos. Precisament, aquesta tasca està encomanada a la UDAI i, segons ha informat a aquesta Sindicatura, respecte dels agents policials que van intervenir no es té coneixement de cap incident anterior en aquest sentit.

Tot i això, considerem que, més enllà de la investigació iniciada arran de les queixes de la ciutadania sobre actuacions concretes, **seria interessant fer estudis amplis, per tal de determinar si hi ha elements que puguin fer pensar en possibles accions discriminatòries dins del cos per motius ètnics i racials**.

Convé citar que l'**Oficina per a la Defensa dels Drets Civils i Polítics (ODCiP)** de la Generalitat de Catalunya, en el marc de l'elaboració d'un protocol per erradicar les identificacions i els registres per perfil ètnic per part de les policies de Catalunya, **ha abordat la qüestió de la manca de confiança en l'actuació policial per part de la ciutadania d'origen estranger.**

Entre les mesures preventives que proposa aquest protocol, s'incorpora la necessitat urgent de millorar l'accés i la representativitat de les minories ètniques als cossos policials, per aconseguir reflectir el perfil demogràfic de la societat que representen.

La Comissió Europea contra el Racisme i la Intolerància (ECRI), en la lluita contra el racisme i la discriminació racial en l'àmbit policial, es pronuncia en el mateix sentit. L'ECRI ressalta la **importància d'establir bones relacions comunitàries entre la policia i els grups minoritaris, i insisteix en la necessitat de fomentar la contractació de membres de grups minoritaris a la policia.**

Ara per ara, **al cos de la GUB no es reflecteix aquesta representació de la diversitat de la composició social de la ciutat.**

A la Sindicatura de Greuges li preocupa que es puguin donar situacions de discriminació promogudes per agents de l'autoritat a la ciutat. Sabem que el cos policial rep formació específica en aquesta matèria. Però, més enllà d'aquesta formació, creiem convenient aplicar altres mesures preventives i de control que fomentin les bones pràctiques dels i de les agents cap a la ciutadania, especialment pel que fa a la que forma part de col·lectius minoritaris.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta Municipal de Barcelona i el Reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, **no es disposa de suficients elements per determinar si l'actuació de l'Àrea de Prevenció i Seguretat ha estat ajustada a dret pel que fa a la intervenció que ha motivat la denúncia del ciutadà. Així mateix, es detecta la necessitat de millorar el nivell de confiança de la ciutadania en la policia municipal.**

Per tot el que s'ha exposat, aquesta Sindicatura emet la decisió següent:

- **Recomanar a l'Àrea de Prevenció i Seguretat** que continuï amb la implementació de càmeres unipersonals a l'uniforme dels i de les agents de la Guàrdia Urbana, a fi d'aportar elements probatoris de les intervencions policials

més controvertides i evitar que sigui la ciutadania qui assumeixi aquesta càrrega probatòria.

- **Recomanar a l'Àrea de Prevenció i Seguretat** que s'implementin més mesures positives, que tendeixin a facilitar l'accés i la representativitat al cos policial dels col·lectius minoritaris de la ciutadania de Barcelona.
- **Recordar a l'Àrea de Prevenció i Seguretat** que, en les actuacions que comportin identificacions i decomís d'objectes personals, s'han de cenyir a les disposicions legals i als protocols interns que operen en aquesta matèria.
- **Recordar a l'Àrea de Prevenció i Seguretat** que l'ús de la força en les seves intervencions ha de ser l'últim recurs a aplicar, d'acord amb el principi d'intervenció mínima.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.